

houtachtig. Bladscheden sterk ontwikkeld, dicht opeenliggend. Bladvlakten niet of maar zeer weinig ontwikkeld. Eén larf. — Vl. 1.2.4.5.6.7. Zie fig. 6 Gallenboekje.

Lipara rufitarsis.

Evenzoo, doch het geheel meer Cilindrisch. — Vl. 1.

Giraudiella inclusa, Frfld.

In het binnenste der halmen, een of meer tot 7 mM. lange, eenkamerige, dunwandige harde gallen. Van buiten niet waarneembaar. Eén witte larf. — Mg. 2.

(Wordt vervolgd.)

A. JOMAN

UIT DE TIJDSCHRIFTEN.

De Tropische Natuur. Jaargang XIX, Afl. 7, Juli 1930.

Enkele aantekeningen over *Caprimulgus macrurus macrurus* Horsf, door Fr. A. Th. H. Verbeek. Uit deze aantekeningen en de foto's er bij blijkt een merkwaardig groote overeenkomst tusschen deze Javaansche nachtzwaluw en onze Europeesche, niet alleen in gedaante, maar ook in levenswijs, nestplaats, broedgewoonten, enz. Alleen het geluid is wel anders, in de plaats van het snelle geratel een voortdurend herhaald langgerekt drietong tjoeng-tjoeng-tjoeng.

De bloei van *Dendrobium cruminatum*, het bij alle Indisch-gasten als „duifjes" bekende orchideetje vertoont de eigenaardigheid, dat alle exemplaren in een streek altijd op één dag onverwachts alle tegelijk hun bloemen ontplooiën, waarna men soms maandenlang niet één bloem meer ziet. Onderzoekingen van Prof. Went, Dr. Smith en Dr. Coster hebben aangetoond, dat dit eigenaardige gedrag veroorzaakt wordt, doordat de aanwezige bloemknoppen zich pas gaan ontwikkelen en openen, nadat een extra heftige regenbui, gepaard met sterke afkoeling daartoe de prikkel is geweest. De heer Coomans de Ruiter heeft in de buurt van Pontianak deze regel bevestigd gevonden, zoodat hij de massale bloei van de duifjes telkenmale 9 dagen vooraf heeft kunnen voorspellen. Slechts voor enkele data van wat minder rijken bloei gaat de gegeven verklaring niet op.

Het wandelende paddenstoeltje door J. C. van der Meer Mohr verzameld en afgebeeld is het huisje van een rupsje (motje), dat leeft tusschen twee platronde schilden van bruin spinsel en zich voedt met mierenlarven, die het dicht bij een mieren-nest aan voorbij komende mieren ontleemt.

Nog weer een nieuwe vindplaats van de beroemde *Primula imperialis* bij de Papandajan beschrijft D. v. L. in een nieuw ontdekte kratervlakte, die naar de plant Krater Tegal *Primula* is genoemd.

Herpetologische aantekeningen van W. C. van Heurn geeft foto's en beschrijving van wederom twee Javaansche gifslangen n.l. de Belang (*Bungarus fasciatus*), een nachtdier, levend in bamboestronken langs den waterkant en *Doliophis bivirgatus* een zeer dunne en slanke, zeldzame, in de humus van het oerwoud levende soort. Van beide kan de beet zeer gevaarlijk zijn.

Onder Korte Mededeelingen is een stukje van J. Olivier met waarnemingen, op jacht, van dieren die van zware verwondingen genezen waren. Bij watersnippen met gebroken of stukgeschoten poot of vleugel komt het voor, dat die in geheel verkeerden stand weer aangroeien. Een wild zwijn met verscheidene onvolledig genezen schotwonden was zoo levenskrachtig, dat het direct tot den aanval overging op den jager en de honden.

— — — Jaargang XIX, Afl. 8, Augustus 1930.

Over bladeren en bladgewrichten in de tropen geeft Dr. G. L. Funke een artikel. Opvallend groot is in de tropen het aantal boomsoorten die gewrichten in hun bladeren vertoonen, waarmee ze bewegingen uitvoeren bij het ontluiken en bij het zoeken van den voordeeligsten stand (bladmozaïeken). Bij samengestelde bladeren kan een blad er verscheidene gewrichten op na houden, in den steel, in de spil, in de steeltjes der bladdeelen. Wat de anatomie dezer gewrichten betreft is in het algemeen te zeggen, dat de beweeglijkheid veroorzaakt wordt, doordat de harde steunscheede, die de vaat-

bundelkrans omgeeft op die plaats onderbroken is, of wel met de vaatbundels naar het midden van de steel samengetrokken is, waardoor immers ook de buigbaarheid bevorderd wordt.

Edward Jacobson haalt de bekende onderzoekingen van von Frisch aan over het Waarnemingsvermogen voor kleuren bij Insecten (zie D. L. N. XX pg 34).

F. J. Nainggolan beschrijft bij mooie foto's de Sumatrasche boomadder *Lachesis Wagleri*, de Oelar mati ikoer van den Atjeher of de Tjinta manis van den Minangkabauer. Het bijtmechanisme wordt uitvoerig nagegaan van dezen gifslang, die zoo gevreesd wordt, dat uit angst voor den slang de Atjehers „het eenvoudig vertikten, om koffie te verbouwen”; volgens den schr. is deze angst overdreven, daar de slang een nachtdier is en bij dag in het geheel niet bijtlustig. Typisch is het gebruik van het kleine dunne staartje als grijpinstrument om zich aan takjes vast te klemmen.

Onder Korte Mededeelingen brengt deze afl. o.a. een foto van een levenden tijgerhaai onder water gefotografeerd van het schip af, dat bij Diamantpunt (Atjeh) ten anker lag, toen het omzwermd werd door een troep van ongeveer 50 van deze reusachtige haaien van ca. 7 M. lengte. Deze tijgerhaai is een log en langzaam dier, dat zich met plancton voedt en totaal ongevaarlijk is voor den mensch.

Natuurhistorisch Maandblad. Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, 19e Jaargang No. 8, 29 Juni 1930.

Op de Maandelijksche Vergadering vertoonde de heer Rijk een beervlinder (*Arctia caja*) met sterke uitbreiding van de donkere kleur.

De heer Geurts bracht uit *Echt Vaccinium oxycoccus* (Veenbes) mede, de heer van Schaik *Erythraea pulchella*; beide planten zijn zeldzaam in Zuid-Limburg.

De heer Hens houdt een causerie met demonstratie van veel materiaal uit zijn vogelcollectie over het begrip species en subspecies in de moderne Ornithologie. Twee vormen worden als subspecies van een soort beschouwd, als ze in verschillende geogr. gebieden voorkomen, maar, waar die gebieden aan elkaar grenzen zich vermengen; de morphologische verschillen zijn klein, maar behoeven niet kleiner te zijn, dan tusschen twee soorten.

De Aanvulling op de Avifauna van Limburg van P. A. Hens wordt voortgezet met de uilen en dagroofvogels. De buizerd schijnt te hebben gebroed bij Heithuizen. Van den bruinen kiekendief is weer een geval van bigamie geconstateerd (1 ♂ met 2 afzonderlijk broedende ♀♀).

Eine neue Blattlaus-Art von Java beschrijft Dr. C. J. H. Fransen en benoemt ze naar den Aphidenkenner Dr. v. d. Goot. Dezelfde schr. zond nog een berichtje in over het conserveeren van kleine rupsen (in 95% alcohol plus 75% melkzuur 1 op 1) en over een pop van de Windepilstaart, waarvan de tongscheede en vleugelscheeden na het afwerpen van de rupshuid eerst heel klein waren, nog sterk groeiden en pas na drie uur de normale lengte bereikten.

Dr. J. Hofker beschrijft in deze en de volgende afl. verder de Foraminiferen uit het Limburgsche Senoon. Een groote moeilijkheid bij deze studie wordt veroorzaakt, doordat veel soorten slecht beschreven zijn en verschillende van deze soorten, zelfs geslachten niet anders zijn dan vormen van een polymorphe soort.

— — — 19e Jaargang No. 9, 26 September 1930.

Op de Maandel. vergadering vertoonden de H. H. Caselli en Rijk verschillende in Zd. Limburg gevangen zeldzame vlinders.

Dr. F. Kurris geeft de resultaten van uitvoerige literatuurstudies en van enkele eigen proeven over het probleem van de Zinkvegetaties. Zink werkt op velerlei planten stimulerend bij heel geringe, schadelijk bij grooter concentratie. De zinkplanten nemen niet meer zink op uit de bodem dan andere planten; ze kunnen in tuinen wel gekweekt worden zonder zink, maar ze kunnen op de natuurlijke standplaats zich niet handhaven zonder zink. Verondersteld wordt dus, dat een of ander levensproces door het zink wordt gestimuleerd, bij de zinkplanten misschien in sterker mate dan bij andere planten, maar in elk geval zóó sterk, dat deze planten de concurrentiestrijd alleen kunnen volhouden, als ze deze extra stimulus ontvangen.

Vakblad voor Biologen. 12e Jaargang, No. 1, Sept. 1930.

Systematiek en plantenchemisme door Prof. Dr. Th. Weevers. Voor het onderscheiden en rangschikken van plantenfamilies worden van oudsher bijna uitsluitend vormkenmerken gebruikt: aantal meeldraden, bouw van vrucht en zaadknoppen, e.d. Toch zouden physiologische kenmerken b.v. het vormen van bepaalde chemische stoffen evengoed, of misschien beter kunnen dienen (zooals mosterdolien bij de Cruciferen, typische geurstoffen bij de Labiaten). Sommige typische chemische plantenstoffen komen speciaal bij bepaalde verwante families voor, zooals kinine, terwijl andere (coffeïne b.v.) hier en daar verspreid te vinden zijn, zonder eenige aanwijzing van verwantschap. Prof. W. tracht dit te verklaren, doordat de eerstbedoelde stoffen een meer ingewikkelden bouw en specifieke vormingswijze hebben, de laatstgenoemde door betrekkelijk eenvoudige omzetting ontstaan kunnen uit algemeen aanwezige bestanddeelen. Wanneer naverwante soorten verschillende typische stoffen bevatten b.v. de geurstoffen van Wilde Thijm (cymol), Citroenthijm (cital), Echte Thijm (thymol), dan zijn dat dikwijls verwante chemische stoffen of althans stoffen, die uit eenzelfde grondstof ontstaan kunnen.

Dr. J. H. Schuurmans Stekhoven Jr. maakt eenige opmerkingen over de opleiding tot entomoloog voor Ned.-Indië naar aanleiding van het artikel van Dr. Leefmans in het vorige no.

Fungus. Populair orgaan voor de leden van de Nederlandsche Mycologische Vereeniging, 2e Jaarg. No. 1. 15 Augustus 1930.

De Algemeene Ledenvergadering van de Mycologische Vereeniging heeft besloten het tijdschrift *Fungus*, waarvan een eerste proefjaargang compleet gekomen was, te bestendigen.

De beteekenis der phaenologie voor de bestrijding van plantenziekten en schadelijke dieren door F. A. C. Schoevers is een pleidooi voor het verkrijgen van een Staats-instituut voor Phaenologie, waarbij echter het begrip „phaenologie” zóó uitgebreid wordt, dat het bijna de geheele oekologie gaat omvatten!

Phaenologische artikelen zijn verder nog Phaenologische Waarnemingen door R. en Paddenstoelen en Regenval door A. F. M. Reijnders, waarin uiteengezet wordt wat phaenologie is en hoe men waarnemen en registreeren moet, aan de hand van gegevens over regenval en paddenstoelengroei in 1929. Die gegevens worden hier geanalyseerd, systematisch vergeleken en als conclusie daaruit weer opgebouwd de hypothese: „dat in het algemeen vroeg of laat zijn der zwammen bepaald wordt door de hoeveelheid vocht. De vroege soorten zouden met weinig regen toe kunnen, de late soorten hebben veel regen noodig”.

W. J. L. beschrijft bij een fotografische afbeelding een nieuwe vondst van de zeldzame Muurzwam (*Plicaria muralis*) een Peziza-soort, die groeit op stucadoorskalk en op gewitte muren, hier zelfs op een betonnen muur.

Natura. Orgaan der Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging. No. 9, 15 Sept. 1930.

Behalve verslagen en vereenigingsnieuws bevat deze aflevering berichtjes over een koekoek die door kleine zangvogeltjes achtervolgd wordt, door Zubli, over Plant-aardige Afwijkingen, fasciaties bij Dahlia, Edelweisz, Wederik, Kraaiheide en pelorische bloemen bij *Stachys silvaticus* door Dr. J. C. Costerus, over Bijzondere vriendschap tusschen een koe en twee varkens door H. F. A. Jansen.

J. Sybrandi zet zijn serie opstellen over Aquariumkunde voort met: III het Doel. Tweeërlei doel kan men zich stellen bij het inrichten van een aquarium, het bestudeeren van de levenswijze der bewoners of uitsluitend een decoratief geheel te maken en te behouden; een combinatie van beide is niet goed mogelijk.

Dr. van Steenis komt nog eens terug op de vraag of de kaardebol met z'n water-reservoirs ook dierlijk voedsel zou opnemen, wat niet waarschijnlijk is. Kees Zwart vertelt van een broedenden boschuil, die hem tot tweemaal toe, van het nest gevangen in uitgeputten toestand verkocht werd; beide keeren liet hij den uil vliegen en bereikte ze het nest op 9 K.M. afstand.

Amoeba. Orgaan van den Nederlandschen Jeugdbond voor Natuurstudie. 9e Jaargang No. 11. Juli 1930.

Amoeba heeft een nieuw omslag gekregen met de vlam van 't kampvuur als symbool; 23 ontwerpen waren er ingezonden voor de prijsvraag, een bewijs, dat er belangstelling bestaat voor het vereenigingsorgaan. De geheele aflevering is gewijd aan de herdenking van *het 10-jarig bestaan van den N. J. N.*, die 27 Juli 1920 te Zwolle is gesticht: een jubileum-artikel van den redacteur Huub Kanters, een waardeerende terugblik van C. Sipkes: de N. J. N. na 10 jaar en van Frans Tjallingii een heel zuiver gestelde, bezadigde, maar welbewuste positieverklaring. F. W. Wessels schrijft over Kotten bij Winterswijk, waar alle jaren het novietenkamp van de N. J. N. gehouden wordt.

— — — 9e Jaargang No. 12, September 1930.

Huub Kanters geeft Herinneringen aan de kampen van dezen zomer, die alle drie, vooral de lustrunkampen op Schouwen goed geslaagd zijn. Verslagen en vereenigingsmededeelingen, een oproep voor de jaarlijksche Bondsvogeldag (trekwaarnemingen) en een bericht van M. J. Adriani over Vogelbescherming in België vullen deze aflevering. J. Heimans.

BOEKBESPREKING.

Prof. Dr. F. A. F. C. Went: Leerboek der Algemeene Plantkunde, Groningen, J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij, 8°. gez. 644 p.p. met 274 afbeeldingen, f 18.50. Tweede druk.

Toen in 1922 de eerste druk van dit boek verscheen hebben wij het dadelijk met groote ingenomenheid begroet en het verheugt ons zeer, thans de tweede druk te kunnen aankondigen. Een prettig boek, zonder overlading en waar het noodig is met veilige aanwijzing voor verdere studie en ook deze aanwijzingen niet overstelpend, maar beperkt tot de groote klassieken en de echte definitieve onderzoekingen. En buitengewoon prettig is het, dat vele van die onderzoekingen verricht zijn in het Botanisch Laboratorium te Utrecht. Hiermede en met zijn mooi boek, wenschen wij Prof. Went van harte geluk.

JAC. P. THUISSE.

A. Mellink: Album der Zee. Uitgave van de N.V. Haarlemsche Stoom-, Zeep- en Parfumeriënfabriek, 4°. geb. 140 pp., 144 gekleurde plaatjes en 136 pentekeningen.

Nu gaan we ons wasschen met zeep van Het Klaverblad en sparen de plaatjes bijeen voor dit prachtige album. De plaatjes zijn bijzonder gaaf en accuraat en prettig van kleur, de pentekeningen heel goed en duidelijk en de tekst bewonderenswaardig. Mellink kan heel veel vertellen uit eigen onderzoek en ervaring en heeft bovendien de beste boeken geraadpleegd, zoowel die van den jongsten tijd als die uit vroeger jaren. Hij geeft daaruit heel aardige citaten en in het bijzonder is het plezierig hoe onze oude Leeuwenhoek ook alweer ontdekt heeft, dat je den leeftijd van de visschen kunt aftellen aan de groeiringen op de schubben.

Ik vind het haast kinderachtig om aanmerkingen te maken, maar een enkele kan ik niet nalaten. Het is n.l. niet juist dat de Jan van Gent langdurige stormen noodig heeft om bij ons voor te komen. Wij vinden hem in het winterhalfjaar ook bij goed weer geregeld voor onze kust en zelfs binnengaats bij Terschelling. Ook is ons Gent geen verbastering van het Engelsche „Gannet” maar ons eigen woord.

Wij mogen het Klaverblad wel dankbaar zijn voor deze schoone gave en een eeresaluut brengen aan Mellink.

JAC. P. THUISSE.

F. Koster: De Club der Trekvogels. Amsterdam. Holkema en Warendorf, 248 pp. gebonden, met veel illustraties.

Een Jongensboek, waarin de vogels en vogelwaarnemingen en avonturen der waarnemers verwerkt zijn. De auteur is zelf een „vogelzwerfer” geweest en goed op de

hoogte van onze vogels en wat den vogelwaarnemer alzoo kan overkomen. Het boek is rijk geïllustreerd met foto's van onze beste vogelfotografen en aardige penteekeningen.
JAC. P. THIJSSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

N.B. Het adres der redactie is thans: J. Heimans, Beethovenstraat 18, Amsterdam-Zuid. De heer Thijssse vertoef tot het midden van 't volgend jaar in Indië.

Het Oude Mirdummer Klif. — In 1927 werd een gedeelte van het Oude Mirdummer Klif, het vooral bij geologen zoo bekende terrein, aangekocht door de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland (zie De Levende Natuur 1 Maart 1927). Destijds heeft de Vereeniging alleen het middelste deel van het Klif in eigendom kunnen krijgen, doch thans, bij een publieke verkooping, slaagde zij erin op drie perceelen land (8 H.A.), Oostelijk van het eerste bezit, de hand te leggen, waardoor vrijwel de geheele Oostelijke uitlooper van het Klif natuurmonument geworden is.

Merkwaardig is het, dat juist op het nieuw aangekochte gedeelte de blauwe zeedistel in groot aantal voorkomt.

Het is te wenschen, dat bij de uitvoering van de Zuiderzeewerken in die omgeving met het belang van het natuurmonument voldoende rekening zal worden gehouden en dat het open water bij het Klif behouden kan blijven, al zal dat dan van meer beperkten omvang zijn dan nu.

Een Vale Gier in Nederland. — In het laatst van Juni 1930 (de juiste datum is mij niet bekend, doch het bericht werd opgenomen in de Zwolsche Courant van 25 Juni 1930) werd bij Twijzel een vale gier (*Gyps fulvus*) geschoten. De vogel, die in Zwolle zou worden opgezet, werd door de politie in beslag genomen.

De Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels heeft pogingen aangewend den zeldzamen vogel voor vernietiging te bewaren en dank zij de medewerking van den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht Leeuwarden zal de opgezette gier naar 't Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden gezonden worden.

Dit is het eerste in Nederland bemachtigde exemplaar van den Valen Gier, hetwelk in het bezit van het Museum komt. Vóór Juni 1930 waren slechts drie exemplaren uit Nederland bekend, namelijk uit de omgeving van Amersfoort, ongeveer ruim 100 jaar geleden, uit Dinteloord (1904) en uit Breskens (1922). De dichtst bijgelegen broedplaatsen van deze vogelsoort zijn gelegen in Zuid-Europa.

De paddenstoelen van Twente. — De landstreek Twente met hare groote afwisseling in vormen van allerlei bosch, heide, veen, bouwland, weide, zandstuiving enz. is uit den aard der zaak in mycofloristisch opzicht zéér rijk. Om U hiervan een denkbeeld te geven deel ik mede, dat ik eenigen tijd vóór de groote mycologische excursie van de leden der Ned. Mycol. Verg. te Delden op den 22sten Sept. 1929 een „toetsdag” hield met behulp van de leden van de N. J. N. te Hengelo (O). en dat wij toen met ons tien in twee uur tijds 105 verschillende soorten konden verzamelen.

Op de beide excursiedagen der N. M. V. op 28 en 29 Sept. 1929, werden door de niet-talrijke deelnemers zelfs over de 250 soorten gevonden en geregistreerd, hetgeen een record beteekende, dat op vroegere excursies nabij Winterswijk, 't Loo of Leuvenum nog nimmer was bereikt. Hierbij dient nog in aanmerking te worden genomen, dat in het